

СТАНОВИЩЕ

от проф. Ангелина Петрова Петрова,
Национална музикална академия „Проф. Панчо Владигеров“,
по конкурс за заемане на академичната длъжност „*професор*“
(музикален анализ),
професионално направление 8.3. „Музикално и танцово изкуство,
към ТКДФ на НМА “Панчо Владигеров” с кандидат:
доц. д-р Снежина Врангова-Петкова

Доцент Снежина Врангова-Петкова е сред най-перспективните и оригинални млади учени и теоретици в катедра “Музикално-теоретични дисциплини”, достоен продължител на теоретичната традиция на проф. Пенчо Стоянов и проф. Томи Кърклияски. С последователност и яснота тя изследва кръга от класически обекти на музикалния анализ като клавирния концерт в българските му превъплъщения, вариационните форми, песенното начало. Всички тези обекти са представени в докторската ѝ дисертация и в настоящата монография. Тя е автор на немалко теоретични студии в областта на музикалния анализ, авторитетен и оригинален педагог.

Забележително нейно качество е нетрадиционния и иновативен научен прочит на фундаментални теми и идеи в областта на музикалния анализ - с което тя обединява гледната точка и на фундаменталната музикално-теоретична наука и на иновативния и интердисциплинарен подход, разгръщаш се в новото хилядолетие. Нейните идеи кореспондират с постмодерните тенденции и философия, при което и класическите и съвременни музикални форми и синтаксис се обглеждат от поантата върху тяхната нееднозначност и метафоричност. Същевременно обобщението/откритията в музикалнотеоретичната и философскоестетическа област кореспондират с практиката ѝ на музициране, с дейността ѝ на общественик и медиатор. Тя представя съвременните научно-теоретични и научнопрактически идеи в музикологията с облика на учен с европейско мислене и актуалността, с дълбочината и обширността на информираността си, с липсата на всякакви

езикови бариери, с обединяването и съзвучността на научно-теоретично и музикално-изпълнителски практики.

Хабилитационния труд на Снежина Врангова-Петкова на тема: **“Структурно-функционална многозначност. Музикалноаналитични подходи към период и прости типове форми”** се състои от увод, три глави и заключение в 200 страници заедно с библиографията. Литературата се състои от 181 заглавия, 94 на латиница и 87 на кирилица. Монографията „Структурно-функционална многозначност. Музикалноаналитични подходи към периода и т.нар прости форми следва идеята за разнопосочно перспективно осмисляне на музикалните форми, които не се поддават на еднозначни музикалноаналитични интерпретации. Проблемът за периода и простите форми тук се очертава в изменчивост и поливалентност, в срез на наслагване на интерпретации: от първите исторически формулировки на Царлино, до възгледите за музикалния синтаксис на XX и XXI век - като тези на Е.Ратц, А.Шьонберг, У.Каплин.

В основата на научнотеоретичните интерпретации в хабилитационния труд на Снежина Врангова стои централната категория на изследването, която тя определя като: *“състояние, което би могло да се формулира като **структурно-функционална многозначност** – специфично интегрална организация на формата, изявяваща характеристики на различни типове форми. Това се осъществява благодарение на динамичните съотношения между функция и мащаб, от една страна, а, от друга, чрез взаимодействащо съвместяване на различни функции по отношение на една и съща структура, както и на отделни нейни елементи/дялове”*. (с.11.). Това понятие е иновативно спрямо методологията на музикалния анализ въобще, то е център – топос, обобщаващ широка панорама от теоретични подходи към осмисляне на *взаимодействията между базовите за музикалното формообразуване песенни форми* (период, проста двуделна и триделна форма), и по-крупните жанрове.

Първа глава, назована **“Период и изречение в музикологичната категориална системност – проблеми, възгледи и динамика в историческото време”** обобщава терминологичния ракурс на изследването и тук ценното е съпоставката между “класическите възгледи” по музикален анализ и преобразуващите идеи от модернизма на XX век във възгледите на Арнолд Шьонберг, Ервин Рац, Клеменс Кюн и най-актуалната гледна точка I тази на Уилям Каплин. Акцент на изследването става множествеността, преобразяването

на обекта в различни исторически епохи и стилове. В първа глава е формулирана оригиналната идея на авторката, при което *“Периодът е разгледан като най-висш синтактичен елемент, завършиващ микроравнището на музикалната форма чрез образуването на тема, а от друга, като най-малка категория на структурата, която може да функционира като дял”* (с.22). Това провокира иновативната научна интерпретация на периода чрез *множествен подход* чрез синтез на съществуващите гледни точки към периода като *“смислово и функционално единство на съподчинени части (най-често две), тематично сродни и с различни като степен на завършеност каденци”*(24). С една дума доц.Снежина Врангова-Петкова открива работещ подход към пермина “период”, които да извлече/синтезира гледните точки на различни епохи - от 19 до 21 век, да разкрие неговата полифункционалността като основа за ново разбиране за същността и ролята му.

Във втора глава **„Структурно-функционална многозначност в песенните форми – специфика в изследователската стратегия“** Снежина Врангова-Петкова се опира на тезите си от своята фундаментална монография *„От песен към художествена форма в инструменталната музика“*, за да разгърне изложението си около категорията *функционалност* в теорията за музикалните форми. Така тя достига до формулировките за структурно-функционалната многозначност в песенните форми. В тази глава Снежина Врангова-Петкова систематизира пет фактора за жанрова обусловеност на структурно-функционалната многозначност. Тя търси неортодоксалния теоретичен ракурс на изследването в: 1/*ненормативността спрямо идеалния „песенно-танцуваел образец“* (по отношение на *тематична основа* на формата, на *мащаб и състав* на съставляващите я периоди и на *процесуална динамика*); 2/*надрастването на песенните жанрови граници чрез тематична интерпретация, обусловена от вграждане в съставен или сонатен тип форма*;3/*видът тематично развитие, което преодолява архитектурните интерпретации на формата*;4/*разширени творчески предпоставки на музиката при взаимодействие със словото, театъра, киното* - т.е. в синтеза на различни изкуство и 5/*национална фолклорна традиция – школа – индивидуално-стилова характеристика*. Това е един от най-трудните обекти на интерпретация от гледна точка на анализа, защото често с “националното” и “фолклорното” се спекулира, без те реално да са били обект на прецизно теоретично изследване на формообразуването. В тази глава се

очертават фундаментално-приносни идеи, които се свързват с разработване на изследователска стратегия при анализ на художествени образци, базирани върху структурно-функционална многозначност и с открояване на синтетизма и множествеността в музикалната форма.

Изключителна свобода и креативност в идеите за музикално-теоретичното изследване се разгръщат в третата част на монографията на Снежина Врангова, озаглавена **„Жанрово-стилистични ракурси към структурно-функционалната организация на формата в Багатели ор. 119 № 7 – 11 от Бетовен“**. Оригиначните открития на Снежина Врангова тук се свързват с изследването на модуса “quasi una fantasia” в работата на Бетховен по отношение на багателата. Взаимовръзката на поетика, писмо, формообразуване интерпретират импровизационността и свободната вариационност, които са проекция и на структурно-функционална многозначност. Изследователска находка е и фактът, че структурно-функционалната многозначност в Багателите се коментира и в контекста на синхронната спрямо епоха на създаване на Бетгоменовите опуси (края на XVIII – началото на XIX в.) *музикална теория* в лицето на „Опит за ръководство по композиция“ от Хайнрих Кох и предложените в него видове техники на разширение и екстензия, които засягат образуването на крупните музикални форми върху основата на песенните модели.

В заключение трябва да се каже, че приносите на Снежина Врангова в настоящия хабилитационен труд, издаден като монография са извънредно богати. Те се простират от централната въведена от нея категория „структурно-функционална многозначност“ и иновативния теоретичен апарат за анализ на художествени образци, базирани върху нея, минават през наблюденията на жанровостта и достигат до трансформациите на синтаксиса в XX век. Ценен методологически принос в музикалния анализ е и синхронизацията на използваната терминология в дадената проблемна област в полето на българската, от една страна, а от друга, на немско- и англоезичната музикология. По този начин се обновява терминологичната и научна област на фундаментално-теоретичното изследване в областта на музикалния анализ. Не на последно място тази монография, при цялата теоретична сложност на проблематиката си, е написана увлекателно, идеите в нея живеят с терминологична яснота и креативност на езика.

Трудът **„Структурно-функционална многозначност. Музикалноаналитични подходи към период и прости типове форми“** е ярко, иновативно и фундаментално за областта на музикалния анализ изследване. То е резултат от сериозния научен потенциал, на усилията и крупните цели, които доц.Снежина Врангова си поставя в цялостната си художественотворческа, научна и преподавателска дейност. Приносите на този труд, както като научно-теоретична стойност, така и като практически музикално-педагогически концепт са повече от убедителни, те отговарят на изискванията на ЗРАСРБ, и заслужават висока оценка за едно високо професионално музикалнотеоретично творчество. Аз препоръчвам нейната хабилитация.

Написал становището: проф. д-р Ангелина Петрова :

София 7.02.2023 г.